

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ
ІНСТИТУТ МЕНЕДЖМЕНТУ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор ІФНІМ
Галина ДЯХОВИЧ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з НІР
Віктор ОСТРОВЕРХОВ

РОБОЧА ПРОГРАМА
з дисципліни
«ЛІДЕРСТВО В УПРАВЛІННІ»

ступінь вищої освіти – бакалавр
галузь знань – 07 Управління та адміністрування
спеціальність – 073 Менеджмент
освітньо-професійна програма – Менеджмент

Кафедра управління та адміністрування

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (год.)	Тренінг (год.)	ІРС (год.)	Самост. робота студ. (год.)	Разом (год.)	Екз. (сем.)
Денна	3	5	30	30	8	4	78	150	5
Заочна	3	5-6	8	4	-	-	138	150	6

30.08.2024р
[Signature]

Івано-Франківськ – ІФНІМ ЗУНУ

2024

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЛІДЕРСТВО В УПРАВЛІННІ»

1. Опис дисципліни «Лідерство в управлінні»

Дисципліна – «Лідерство в управлінні»	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 5	Галузь знань – 07 Управління та адміністрування	Статус дисципліни: блок обов'язкових дисциплін, цикл професійної підготовки Мова навчання: українська
Кількість залікових модулів – 5	Спеціальність – 073 «Менеджмент»	Рік підготовки: <i>денна форма</i> – 3; <i>заочна форма</i> – 3; семестр: <i>денна форма</i> – 5; <i>заочна форма</i> – 5, 6.
Кількість змістових модулів – 2	Освітньо-професійна програма – «Менеджмент»	Лекції: <i>денна форма</i> – 30 год.; <i>заочна форма</i> – 8 год. Практичні заняття: <i>денна форма</i> – 30 год.; <i>заочна форма</i> – 4 год.
Загальна кількість годин – 150	Ступінь вищої освіти – бакалавр	Самостійна робота: <i>денна форма</i> – 78 год.; <i>заочна форма</i> – 138 год. Тренінг: <i>денна форма</i> – 8 год; Індивідуальна робота: <i>денна форма</i> – 4 год.
Тижневих годин: <i>денна форма</i> – 10 год., з них аудиторних – 4 год.		Вид підсумкового контролю – екзамен

2. Мета й завдання вивчення дисципліни «Лідерство в управлінні»

2.1. Мета вивчення дисципліни

Метою вивчення дисципліни «Лідерство в управлінні» є сприяння виявленню, формуванню, розвитку і вдосконаленню лідерських якостей, формування компетентності щодо використання принципів, типів, інструментів лідерства керівником та забезпечення тривалого ділового партнерства в колективі, вироблення практичних навичок щодо використання сучасних методів

розроблення та прийняття управлінських рішень, а також уміння самостійно створювати і адаптувати такі методи до конкретних умов.

2.2.Завдання вивчення дисципліни:

- формування лідерського світогляду на основі вивчення та засвоєння теоретичних положень сучасної лідерської парадигми та практичного досвіду світових і вітчизняних лідерів;
- розвиток управлінських, соціально-психологічних, лідерських якостей та компетенцій, здатних підвищувати ефективність професійної діяльності;
- формування небайдужої, активної позиції у вирішенні проблем як особистого життя, так і професійної та суспільної сфер діяльності;
- вироблення мотивації та прагнення до лідерства;
- надання інструментів застосування лідерства для подальшого особистісного та професійного розвитку;
- оволодіння прийомами та техніками створення персонального бренду та формування іміджу лідера;
- розширення соціальної та комунікативної компетентності здобувачів вищої освіти;
- розвиток навичок самоаналізу.

2.3. Найменування компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни:

- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- Уміння діяти соціально відповідально та свідомо;
- Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети;
- Можливість здійснювати соціально-психологічний аналіз стану управління організацією;
- Здатність здійснювати вивчення соціально-психологічних явищ, виявляти чинники, що мають найбільший вплив на формування та розвиток лідерських якостей;
- Уміння на основі вивчення особливостей лідерства розробляти рекомендації щодо оптимізації процесу управління організацією;
- Здатність вирішувати складні завдання та проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у галузі психології, що передбачає проведення дослідження та (або) здійснення інновацій та характеризується комплексністю та невизначеністю умов та вимог.

2.4. Передумови для вивчення дисципліни

Викладання дисципліни базується на знаннях, здобутих при вивченні дисциплін «Менеджмент», «Ділова етика менеджера», «Управління підприємницькою діяльністю», «Моніторинг галузевих ринків».

2.5. Результати навчання:

- Засвоїти теоретико-методологічні засади дисципліни «Лідерство в управлінні»; Розбиратись в теоретичних та практичних аспектах лідерства;
- Розуміти сутність ефективного лідерства, актуальні проблеми і вимоги до сучасного лідерства в управлінні;
- Розуміти соціально-психологічний зміст, умови та засоби оптимізації управління організацією;
- Виявляти особистісні якості сучасного лідера та шляхи їх розвитку;
- Володіти принципами формування професійної команди, орієнтованої на результат;
- Застосовувати набуті теоретичні знання для моделювання практичних ситуацій та змістовно інтерпретувати отримані результати.

3. Програма навчальної дисципліни «Лідерство в управлінні»

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

Тема 1. Теоретичні основи лідерства

Сутність поняття «лідерство»: багатоаспектність, визначення, помилки. Взаємозв'язок лідерства та управління. Сфери лідерства в організації. Влада і вплив – основні аспекти та особливості застосування. Основні елементи лідерства.

Тема 2. Традиційні концепції лідерства

Лідерство на основі особистісних якостей: професійні якості лідера; ділові якості успішного менеджера; основні вимоги до лідерських якостей власника бізнесу-процесу.

Поведінковий підхід до лідерства – основні теоретичні підходи до вивчення лідерства.

Ситуаційний підхід до лідерства. Критичні ситуації, які впливають на найбільш ефективне лідерство.

Тема 3. Теорії лідерських якостей

Теорія лідерських якостей - найбільш ранній підхід до вивчення та пояснення лідерства.

Теорія Ф. Вудса;

Типи лідерів по Р. Кеттел і Г. Стайс;

Дослідження лідерства Р. Стогдилл;

Якості лідера по Р. Манн;

Теорія лідерства А. Лоутон і Е. Роуз.

Умови формування стилю керівництва. Індивідуальний стиль управління враховуючи психологічні особливості мислення керівника.

Тема 4. Поведінкові теорії лідерства

Традиційна класифікація стилів лідерства (одномірне трактування стилів лідерства) – стиль управління, стиль керівництва. Об'єктивна і суб'єктивна сторона стилю керівництва.

Базові принципи поведінкових теорій лідерства на прикладі історичних лідерів.

Двовимірне трактування стилів лідерства. Сукупність особистих якостей, які забезпечують успіх в управлінні; спосіб виховання особистих якостей.

Сучасна класифікація стилів лідерства. Переваги та недоліки традиційних стилів лідерства.

Тема 5. Ситуаційні теорії лідерства

Модель ситуаційного лідерства Ф. Фідлера.

Підхід «шлях-мета» Т. Мітчела і Р. Хауса.

Модель Херсі-Бланшара.

Модель прийняття рішень керівником Врума-Йеттона.

Переваги та недоліки ситуаційного підходу до лідерства.

Тема 6. Стиль лідерства в системі менеджменту

Поняття стилю лідерства в менеджменті підприємства. Фактори, що визначають об'єктивність формування стилю керівництва. Теоретичних підходи до розуміння лідерства.

Стиль лідерства в системі основних категорій менеджменту підприємства. Визначення поняття «стиль керівництва». Порівняльна характеристика трьох основних стилів керівництва.

Формування стилю лідерства. Система стилеутворюючих факторів. Етика та етикет для лідера. Норми і правила поведінки лідерів на підприємстві.

Тема 7: Імідж лідера

Поняття та види іміджу. Основні типи та різновиди іміджу.

Характеристика та структура іміджу. Функції іміджу. Поняття «позиціонування». Поведінкові фактори, що впливають на популярність оратора.

Шляхи формування іміджу. Створення іміджу – послідовні шість міні-технологій. Технологія формування іміджу.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2

Тема 8. Сутність лідерства як базового елементу групової організації

Визначення дефініції «лідер», її відмінність від понять «керівник» та «управлінець». Модель керівника-управлінця. Поняття «керівник» і «лідер».

Поняття, риси, функції, рівні лідерства. Класифікації лідерів. Типологія лідерів в залежності від виконуваних ними функцій і домінуючого мотиву діяльності. Основні функції лідера малої групи за Т.Г. Прохоренко, О.П. Зборовська, Г.А. Носирева.

Поняття і класифікації типів лідерства. Джерела впливу лідера. Якості лідера.

Об'єктивні та суб'єктивні фактори, що впливають на формування стилю і типу лідерства. Поняття «конфлікту» у лідерстві.

Тема 9. Рольові функції і типологічні характеристики лідерства

Поняття влади, керівництва і лідерства та їх співвідношення.

Теорії лідерства. Теорія рис, поведінковий підхід, ситуаційний підхід, теорія адаптивного керівництва.

Стилі керівництва. Авторитарно-ліберальний континуум стилів керівництва. «Теорія Х» і «теорія Y» Дугласа Мак Грегора, чотири стилю лідерства по Р. Лайкерту. П'ять стилів керівництва, запропонованих Робертом Блейком і Джейн Моутон («управлінська решітка»).

Суть ситуаційного та адаптивного стилів керівництва та лідерства в умовах соціальних трансформацій. Теорії лідерських якостей.

Тема 10. Особистісний ресурс і основні компетенції в реалізації лідерської позиції

Компоненти особистісного ресурсу лідерської позиції: мотиваційно ціннісний, інтелектуально-когнітивний, емоційний, комунікативно поведінковий.

Моделі компетенцій. Основні типи компетенцій. Лідерські компетенції. Мотивація до досягнення. Внутрішнє прагнення до саморозвитку.

Креативність. Працездатність. Уміння надихати, заражати ідеями.

Емоційна компетентність. Управлінська компетенція. поняття відповідальності лідера.

Сучасна технологія лідерства: поняття, особливості та детермінанти.

Тема 11. Командоутворення як ключове завдання лідерів-керівників

Команда як особливий тип організації.

Теорії формування команд.

Діалектика відносин лідера і послідовників в процесі розвитку команди.

Класифікацій ролей в команді: мислитель, дослідник ресурсів, колективіст, що доводить до кінця, діючий, голова, лідер, керівник команди.

Оцінка особистісних якостей персоналу, їх творчого потенціалу, рефлексивна оцінка власних індивідуально психологічних і особистісних характеристик.

Тема 12. Конфлікти в команді та управління ними

Поняття конфлікту – характеристика та сутність.

Різновиди конфліктів: внутрішньоособистісні, міжособистісні, конфлікти між особистістю і групою, міжгрупові.

Об'єктивна і суб'єктивна складові конфлікту. Аналіз системи міжособистісних відносин, що виникають в соціальній групі в зв'язку з спільною діяльністю.

Ігрові, вибухові і лавиноподібні конфлікти. Їх сутність, ознаки, відмінність.

Аналіз обраних стратегій поведінки в конфліктній ситуації. Проектування переговорного процесу.

Тема 13. Ефективне лідерство в команді

Мораль на роботі. Підвищення моралі працівників.

Моральність на робочому місці та роль бізнес-лідера.

Корпоративна культура в системі управління персоналом підприємства.

Мистецтво слухати. Важливість слухати для розвитку лідерських навичок.

Тема 14. Мистецтво переконання

Елементи мистецтва переконання. Вимоги до бесіди. Алгоритми проведення диспуту.

Класифікація конфліктогенів. Поняття «схеми поведінки», її особливості та різновиди. Стили поведінки: поступка, компроміс, суперництво, ухиляння та співробітництво.

Лідерство і різноманітність. Значення толерантності. Функції лідера.

Тема 15. Управління якістю роботи лідера

Визначення цілей виконання роботи лідера. Види цілей залежно від тривалості - довгострокові (більше 5 років) середньострокові (1-5 років) і короткострокові (до 1 року). Систематизація основних видів менеджменту.

Проведення огляду за якістю виконання роботи лідера. Планування робочого часу. Функції менеджера в процесі організації його праці. Розподіл функцій між менеджером і працівниками

Професійне виконання роботи лідера.

Організаційний успіх лідера. Основні якості лідера. Форми впливу на колектив.

**4. Структура залікового кредиту дисципліни
«Лідерство в управлінні»**

Денна форма навчання

Теми	Години					
	Лекції	Практ. заняття	ІНД	СРС	Тренінг	Контрольні заходи
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.						
Тема 1. Теоретичні основи лідерства	2	2	-	5	4	Поточне опитування
Тема 2. Традиційні концепції лідерства	2	2	-	5		
Тема 3. Теорії лідерських якостей	2	2	1	5		
Тема 4. Поведінкові теорії лідерства	2	2	-	5		
Тема 5. Ситуаційні теорії лідерства	2	2	1	6		
Тема 6. Стиль лідерства в системі менеджменту	2	2	-	5		
Тема 7: Імідж лідера	2	2	-	5		
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.						
Тема 8. Сутність лідерства як базового елементу групової організації	2	2	1	6	4	Поточне опитування
Тема 9. Рольові функції і типологічні характеристики лідерства	2	2	-	5		
Тема 10. Особистісний ресурс і основні компетенції в реалізації лідерської позиції	2	2	-	5		
Тема 11. Командоутворення як ключове завдання лідерів-керівників	2	2	-	6		
Тема 12. Конфлікти в команді та управління ними	2	2	1	5		
Тема 13. Ефективне лідерство в команді	2	2	-	5		
Тема 14. Мистецтво переконання	2	2	-	5		
Тема 15. Управління якістю роботи лідера	2	2	-	5		
РАЗОМ	30	30	4	78	8	

Теми	Години		
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Змістовий модуль 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СТРАХУВАННЯ			
Тема 1. Теоретичні основи лідерства	1	-	9
Тема 2. Традиційні концепції лідерства	1	1	9
Тема 3. Теорії лідерських якостей	-	-	9
Тема 4. Поведінкові теорії лідерства	1	-	9
Тема 5. Ситуаційні теорії лідерства	-	-	9
Тема 6. Стиль лідерства в системі менеджменту	1	1	9
Тема 7: Імідж лідера	-	-	9
Змістовий модуль 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ЗДІЙСНЕННЯ СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ			
Тема 8. Сутність лідерства як базового елементу групової організації	1	1	9
Тема 9. Рольові функції і типологічні характеристики лідерства	-	-	9
Тема 10. Особистісний ресурс і основні компетенції в реалізації лідерської позиції	-	-	9
Тема 11. Командоутворення як ключове завдання лідерів-керівників	1	-	9
Тема 12. Конфлікти в команді та управління ними	-	-	9
Тема 13. Ефективне лідерство в команді	1	1	9
Тема 14. Мистецтво переконання	-	-	10
Тема 15. Управління якістю роботи лідера	1	-	11
РАЗОМ	8	4	138

5. Тематика практичних занять

Денна форма

Практичне заняття 1

Тема: «Теоретичні основи лідерства»

Мета: демонстрація методів теоретичних основ поняття «лідерство» та особливості виявлення лідерських якостей.

Питання для обговорення:

- поняття «лідерства» та його особливості;
- взаємозв'язок лідерства та управління;
- сфери лідерства в організації;
- поняття «влада» і «вплив»;
- основні елементи лідерства.

Практичне заняття 2

Тема: «Традиційні концепції лідерства»

Мета: оцінка студентом традиційних концепцій лідерства; порівняльна характеристика обговорюваних концепцій.

Питання для обговорення:

- лідерство на основі особистісних якостей;
- поведінковий підхід до лідерства;
- ситуаційний підхід до лідерства;
- лідерство на основі особистісних якостей.

Практичне заняття 3

Тема: «Теорії лідерських якостей»

Мета: демонстрація знань та засвоєння базових якостей лідера; вміння застосовувати їх, визначаючи неформального лідера.

Питання для обговорення:

- Теорія Ф. Вудса;
- Типи лідерів по Р. Кеттел і Г. Стайс;
- Дослідження Р. Стогдилл;
- Якості лідера по Р. Манн;
- Теорія А. Лоутон і Е. Роуз.

Практичне заняття 4

Тема: «Поведінкові теорії лідерства»

Мета: засвоєння та аналіз базових принципів поведінкових теорій лідерства на прикладі історичних лідерів.

Питання для обговорення:

- традиційна класифікація стилів лідерства (одномірне трактування стилів лідерства);
- двовимірне трактування стилів лідерства;
- сучасна класифікація стилів лідерства;
- переваги та недоліки традиційних стилів лідерства;
- традиційна класифікація стилів лідерства (одномірне трактування стилів лідерства).

Практичне заняття 5

Тема: «Ситуаційні теорії лідерства»

Мета: обговорення базових принципів ситуаційних теорій лідерства на прикладі світових лідерів.

Питання для обговорення:

- модель ситуаційного лідерства Ф. Фідлера;
- підхід «шлях-мета» Т. Мітчела і Р. Хауса;
- модель Херсі-Бланшара;
- модель прийняття рішень керівником Врума-Йеттона;
- переваги та недоліки ситуаційного підходу до лідерства.

Практичне заняття 6

Тема: «Стиль лідерства в системі менеджменту»

Мета: виявити навички проектування, сформулювати «Шість стилів лідерства Гоулмана» та визначити найкращий.

Питання для обговорення:

- поняття стилю лідерства в менеджменті підприємства;
- стиль лідерства в системі основних категорій менеджменту підприємства;
- формування стилю лідерства. Система стилеутворюючих факторів.

Практичне заняття 7

Тема: «Поняття та види іміджу»

Мета: організація навичок пошуку та аналізу інформації, формулювання власних суджень щодо сучасного іміджу лідера та керівника.

Питання для обговорення:

- Поняття та види іміджу;
- Характеристика та структура іміджу;
- Шляхи формування іміджу.

Практичне заняття 8

Тема: «Сутність лідерства як базового елемента групової організації»

Мета: демонстрація навичок обґрунтування, судження щодо створення сучасного лідера, як базового елемента організації.

Питання для обговорення:

- Визначення дефініції «лідер», її відмінність від понять «керівник» та «управлінець»;
- Поняття, риси, функції, рівні лідерства. Класифікації лідерів. Типологія лідерів в залежності від виконуваних ними функцій і домінуючого мотиву діяльності;
- Поняття і класифікації типів лідерства;
- Об'єктивні та суб'єктивні фактори, що впливають на формування стилю і типу лідерства.

Практичне заняття 9

Тема: «Рольові функції і типологічні характеристики лідерства»

Мета: характеристика та аналіз навичок сучасного лідера на посаді керівника.

Питання для обговорення:

- Поняття влади, керівництва і лідерства та їх співвідношення;
- Теорії лідерства. Теорія рис, поведінковий підхід, ситуаційний підхід, теорія адаптивного керівництва;
- Стилi керівництва. Авторитарно-ліберальний континуум стилів керівництва. «Теорія Х» і «теорія Y» Дугласа Мак Грегора, чотири стилі лідерства по Р. Лайкерту. П'ять стилів керівництва, запропонованих Робертом Блейком і Джейн Моутон («управлінська решітка»);
- Суть ситуаційного та адаптивного стилів керівництва та лідерства в умовах соціальних трансформацій.

Практичне заняття 10

Тема: «Рольові функції і типологічні характеристики лідерства»

Мета: застосування методів і формулювання особистісного ресурсу та уміння застосувати основні компетенції лідерства.

Питання для обговорення:

- компоненти особистісного ресурсу лідерської позиції: мотиваційно ціннісний, інтелектуально-когнітивний, емоційний, комунікативно поведінковий;
- моделі компетенцій. Основні типи компетенцій. Лідерські компетенції. Мотивація до досягнення. Внутрішнє прагнення до саморозвитку;
- креативність. Працездатність. Уміння надихати, заражати ідеями;
- емоційна компетентність. Управлінська компетенція. поняття

- відповідальності лідера;
- Сучасна технологія лідерства: поняття, особливості та детермінанти.

Практичне заняття 11

Тема: «Командоутворення як ключове завдання лідерів-керівників»

Мета: охарактеризувати особливості сучасної технології лідерства та демонструвати навички застосування на власному прикладі.

Питання для обговорення:

- Команда як особливий тип організації;
- Теорії формування команд;
- Діалектика відносин лідера і послідовників в процесі розвитку команди;
- Класифікацій ролей в команді: мислитель, дослідник ресурсів, колективіст, що доводить до кінця, діючий, голова, лідер, керівник команди;
- Оцінка особистісних якостей персоналу, їх творчого потенціалу, рефлексивна оцінка власних індивідуально психологічних і особистісних характеристик.

Практичне заняття 12

Тема: «Конфлікти в команді і управління ними»

Мета: Продемонструвати на конкретних прикладах особливості конфліктних ситуацій та визначити стратегії подальшої поведінки.

Питання для обговорення:

- Поняття конфлікту;
- Різновиди конфліктів: внутрішньоособистісні, міжособистісні, конфлікти між особистістю і групою, міжгрупові;
- Об'єктивна і суб'єктивна складові конфлікту. аналіз системи міжособистісних відносин, що виникають в соціальній групі в зв'язку з спільною діяльністю;
- Ігрові, вибухові і лавиноподібні конфлікти;
- Аналіз обраних стратегій поведінки в конфліктній ситуації;
- Проектування переговорного процесу.

Практичне заняття 13

Тема: «Ефективне лідерство в команді»

Мета: Продемонструвати моральні якості команди та особливості корпоративної культури підприємства.

Питання для обговорення:

- Мораль на роботі. Підвищення моралі працівників;
- Моральність на робочому місці та роль бізнес-лідера;
- Корпоративна культура в системі управління персоналом підприємства;

- Мистецтво слухати. Важливість слухати для розвитку лідерських навичок.

Практичне заняття 14

Тема: «Мистецтво переконання»

Мета: Обґрунтувати і оцінити толерантні особливості лідера та їх особливості.

Питання для обговорення:

- Елементи мистецтва переконання;
- Класифікація конфліктогенів;
- Лідерство і різноманітність. Значення толерантності.

Практичне заняття 15

Тема: «Управління якістю роботи лідера»

Мета: Виявлення навичок пошуку цілей виконання роботи лідера та проведення огляду за якістю виконання роботи лідера.

Питання для обговорення:

- Визначення цілей виконання роботи лідера;
- Проведення огляду за якістю виконання роботи лідера;
- Професійне виконання роботи лідера;
- Організаційний успіх лідера.

6. ТРЕНІНГ З ДИСЦИПЛІНИ

Вступна частина – ознайомлення студентів із особливостями проведення тренінгу, його темою, методикою оцінювання тощо.

Організаційна частина – налаштування на робочий процес та настрої, визначення правил та ходу тренінгу.

Практична частина – безпосереднє виконання тренінгового завдання студентами.

Підведення підсумків – обговорення процесу виконання завдання, розкладання акцентів, загальна дискусія щодо результатів.

Завдання тренінгу:

Досягнення мети лідера чи керівника.

Мета: усвідомлення можливості досягнення цілей, оптимальної кількості дій для цього та необхідних засобів.

Хід тренінгу:

Студентам пропонується взяти аркуш паперу й олівець та вгорі записати мету, яку вони бажають досягти будучи керівником великої компанії. Далі варто

розділити аркуш на 4 колонки з такими пунктами: «Що мені потрібно зробити», «Необхідні для цього засоби», «Порядок виконання» та «Важливість дії».

Наступний етап – обмірковування усіх кроків, які необхідно зробити для досягнення цілей.

Навпроти кожної записаної дії потрібно перерахувати всі необхідні засоби для її реалізації, та вписати їх у другу колонку «Необхідні для цього засоби».

У третій колонці «Порядок виконання» вкажіть послідовність виконання дій.

У четвертій колонці «Важливість дії» покладіть відповідний знак: А – дуже важлива дія; В – важлива; С – виконати, якщо буде можливість.

Після виконання вправи обов'язково проводиться обговорення, обмін враженнями, почуттями. В аудиторії відбувається своєрідний дискурс, студенти обґрунтовують та доводять правильність свого вибору, опираючись на здобуті знання та логічне мислення.

7. Самостійна робота

Самостійна робота студента складається із двох частин:

- Підготовка есе на одну із запропонованих тем;
- Творче завдання з індивідуальним підходом: скласти власний ідеальний алгоритм лідера-управлінця.

Теми для ЕСЕ:

1. Важливі компоненти створення власного ділового іміджу.
2. Вплив лідерства на ефективність розвитку підприємства (організації).
3. Гендерне лідерство. Види мотивів жінок та чоловіків у лідерстві.
4. Головні показники успішності переговорів.
5. Досвід і авторитет менеджера як суб'єктивні фактори формування стилю лідера.
6. Етно-національна специфіка у прояві лідерських моделей.
7. Залежність успіхів підприємства чи організації від стилю лідерства.
8. Лідерство як елемент процесу розвитку особистості менеджера.
9. Лідерство як приклад для наслідування.
10. Лідерство: природна особливість чи результат навчання?
11. Лідерські якості як важлива складова особистості працівника.
12. Основні особливості жіночого лідерства.
13. Основні тенденції в розвитку проблеми лідерства в Україні.
14. Особливості та бізнес-цінності зумерів як лідерів найближчого майбутнього.
16. «Правильні» й «неправильні» форми поведінки менеджера та Підготовка есе з проблемних питань лідера.
17. Співвідношення влади і лідерства та їх вплив на ефективність управління організацією.
18. Суспільні виклики, що формують новий тип лідерства.

19. Успішні лідери і лідери-невдахи: поведінковий портрет.
20. Характеристика лідера-керівника на сучасному етапі розвитку.

8. Методи навчання

У навчальному процесі застосовуються: лекції, практичні заняття, консультації, самостійна робота, робота у групах, методи опитування, тестування, моделювання практичних ситуацій, реферування, індивідуальні дослідження

9. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Лідерство в управлінні» використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- поточне опитування;
- залікове модульне опитування;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- оцінювання під час тренінгу;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- оцінювання виконання самостійної роботи;
- екзамен.

10. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Для виконання індивідуальних завдань і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів відбувається з дозволу дирекції факультету за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності. Використання друкованих і електронних джерел інформації під час контрольних заходів та екзаменів заборонено.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, воєнний стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу з дозволу дирекції факультету.

11. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Лідерство в управлінні» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	Модуль 4	Модуль 5
10%	10%	10%	10%	5%	15%	40%
Поточне опитування	Модульний контроль 1	Поточне опитування	Модульний контроль 2	Тренінг	Самостійна робота	Екзамен
Середнє арифметичне від отриманих оцінок під час занять по темах 1-7 – не рідше одного разу на 2 практичні заняття	Контрольна робота	Середнє арифметичне від отриманих оцінок під час занять за темами 8-15 – не рідше одного разу на 2 практичні заняття	Контрольна робота	Середнє арифметичне з оцінок, отриманих за виконання завдань тренінгу	Середня оцінка за виконання ЕСЕ та індивідуального завдання.	Два теоретичних питання – 60 балів; Логічне завдання на моделювання ситуації – 40 балів.

12. Шкала оцінювання:

За шкалою ЗУНУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90 – 100	«відмінно»	A (відмінно)
85 – 89	«добре»	B (дуже добре)
75 – 84		C (добре)
65 – 74	«задовільно»	D (задовільно)
60 – 64		E (достатньо)
35 – 59	«незадовільно»	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
01 – 34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

13. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№ з/п	Найменування	Номер теми
1.	Технічне забезпечення: мультимедійний проектор, ноутбук, проєкційний екран.	1-15
2.	Базове програмне забезпечення: ОС Windows. Стандартне програмне забезпечення базових інформаційних технологій: MS Office (Word, Excel, PowerPoint, Microsoft Visio). Телекомунікаційне програмне забезпечення (Internet Explorer, Google Chrome, Viber тощо).	1-15
3.	Комунікаційна навчальна платформа (Moodle) для організації дистанційного навчання (за необхідності).	1-15
4.	Комунікаційне програмне забезпечення Zoom для проведення занять в режимі on-line (за необхідності).	1-15

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. 14 фундаментальних якостей лідерства: риси та навички справжнього лідера. URL: <https://uk.myservername.com/14-fundamental-leadership-qualities-that-true-leader-must-possess>

2. Адизес Іцхак. Ідеальний керівник: Чому ним не можливо стати та що з цього випливає.

URL: <https://books.google.com.ua/books?id=OZhADAAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=ru#v=onepage&q&f=false>

3. Вміння вислуховувати – «секретна зброя» лідера. URL: <https://www.management.com.ua/notes/listening.html>

4. Войтко С. В., Мельниченко А. А. Лідерство та антикризовий менеджмент: підручник. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка». 2021. 194 с.

URL: <https://books.google.com.ua/books?id=-rJoEAAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=ru#v=onepage&q&f=false>

5. Гоулман Д. Емоційний інтелект у бізнесі; пер. з англ. Ю. Шекет. Х.: Віват, 2021. 528 с.

URL: <https://books.google.com.ua/books?id=Bj46EAAAQBAJ&printsec=frontcover&dq#v=onepage&q&f=false>

6. Крейг Н. Лідерство починається з призначення. К.: Фабула, 2019. 240 с.

7. Лідерство. *Вікіпедія: вільна енциклопедія.* URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Лідерство>

8. Крисько Ж.Л. Використання менторства та наставництва в організації. *Актуальні проблеми менеджменту та публічного управління в умовах сучасних викликів*: збірник матеріалів доповідей IV науково-практичної конференції з міжнародною участю (м. Тернопіль, 4 травня 2023 р.). Тернопіль: ЗУНУ, 2023. Ч. 1. С. 89-91.

URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/48083/1/ZBIRNIK_2023_перший_04_05_2023.pdf

9. Крисько Ж. Л. Лідерство в системі управління. *Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституційних змін*: матеріали доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції [м. Полтава, 27 жовтня 2022 р.]. Полтава: ПДАУ. 2022. С. 1191-1192.

10. Крисько Ж.Л. Методичні рекомендації до виконання комплексного практичного індивідуального завдання (КПІЗ) з дисципліни «Лідерство в управлінні» Тернопіль: ЗУНУ. 2022. Система MOODLE.

11. Лідерство та команда в публічному управлінні : конспект лекцій / укладачі: К. В. Таранюк, Я. В. Кобушко. Суми: Сумський державний університет, 2020. 175 с.

URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstreamdownload/123456789/77285/3/Taraniuk_Lid_erstvo.pdf

12. Маркіна І. А., Вороніна В. Л., Дмитренко І. А. Лідерство як феномен сучасного менеджменту. *Економічний простір: Збірник наукових праць*. 2020. № 159. С. 88-91. <https://doi.org/10.32782/2224-6282/159-18>

13. Модуль 4. Етика лідерства. *Доброчесність та етика. Серія університетських модулів. Освіта заради справедливості.* URL: https://www.unodc.org/documents/e4j/IntegrityEthics/E4J_Integrity_and_Ethics_Module_4_final_UKR.pdf

14. Нестуля О. О., Нестуля С. І., Кононец Н.В. Основи лідерства: електронний посібник для самостійної роботи студентів. Полтава : ПУЕТ, 2018. 241 с. URL: https://dut.edu.ua/uploads/l_2161_63367800.pdf

15. Неформальне лідерство. Як надихати команду та досягати результатів / Кейт Ферраці; перекл. з англ. Я. Лебеденка. Харків: Книжковий Клуб «КлубСімейного Дозвілля». 2022. 224 с. URL: <https://books.google.com.ua/books?id=vSRcEAAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=ru#v=onepage&q&f=false>

16. Ораторське мистецтво : підручник / М. П. Требін, Г. П. Клімова, Н. П. Осипова та ін.; за ред. М. П. Требіна і Г. П. Клімової. Х.: Право, 2013. 208 с. URL: <https://bit.ly/3vIHcXi>

17. Основи лідерства. Тренінг лідерських якостей та практичних навичок менеджера : навч. посіб. / О. О. Нестуля, С. І. Нестуля, В. В. Карманенко. К.: Знання, 2013. 287 с. URL: <http://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/10053>

18. Розвиток лідерства / Л. Бізо, І. Ібрагімова, О. Кікоть, Є. Барань, Т. Федорів; за заг. ред. І. Ібрагімової. К.: Проект «Реформа управління персоналом на державній службі в Україні». 2012. 400 с. URL: https://www.academia.edu/11018109/Посібник_з_розвитку_лідерства

19. Романовський О. Г., Гура Т. В., Книш А. Є., Бондаренко В. В. Теорія і практика формування лідера: навчальний посібник. Харків. 2017. 100 с. URL: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/31806>

20. Саленбахер Юрген. Креативний особистий брендинг. Litres, 2022. URL: <https://books.google.com.ua/books?id=3S3MDwAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=ru#v=onepage&q&f=false>

21. Сергеева Л. М., Кондратьева В. П., Хромей М. Я. Лідерство: навч. посібн. Івано-Франківськ. 2015. 296 с. URL: http://megalib.com.ua/book/129_Liderstvo.html

22. Смірнова К. В. *PR менеджмент: конспект лекцій.* Одеса, ОДЕКУ, 2021. 191с. URL: http://eprints.library.odeku.edu.ua/id/eprint/9370/1/SmirnovaKV_PR%20management_KL_2021.pdf

23. Сучасні *PR* – технології: навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни / Уклад. А. М. Зленко. Бориспіль: Ризографіка, 2018. 260 с. URL: <https://bit.ly/3FXhhDY>

24. Теорія і практика формування лідера: навчальний посібник / О. Г. Романовський, Т. В. Тура, А. Є. Книш, В. В. Бондаренко. Харків, 2017. 100 с. URL: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/31806>

25. Шкільняк М. М., Овсянюк-Бердадіна О. Ф., Крисько Ж. Л., Демків І. О. Менеджмент: підручник. Тернопіль: ЗУНУ, 2022. 258 с.

URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/46199/1/MenedjmentPD_B5_1.11.2.pdf

26. Шкільняк М. М., Овсянюк-Бердадіна О. Ф., Крисько Ж. Л., Демків І. О. Менеджмент: навчальний посібник. Тернопіль : Крок, 2017. 252 с. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/31710/1/Менеджмент%20Шкільняк.pdf>

27. Competencies for Effective Leadership: A Framework for Assessment, Education, and Research; edited by Ralph A. Gigliotti. 2019. URL: <https://www.emerald.com/insight/publication/doi/10.1108/9781789732559>

28. Krysko Zh. Leadership in management system. *Economic trends: new opportunities and threats*: II International scientific conference (November 25-26, 2022. Le Mans, France). Riga, Latvia : «Baltija Publishing», 2022. PP. 76-78. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-269-2-18>

29. Peter G. Northouse Leadership. Theory and Practice. 2010. 435 p. URL: https://www.homeworkforyou.com/static_media/uploadedfiles/Peter_GNorthouse_LeadershipT.pdf

30. The Three Levels of Leadership: How to Develop Your Leadership Presence, Know-how and Skill. James Scouller, 2011. URL: <http://www.three-levels-of-leadership.com>

